

การประชุมสัมมนาผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทั่วประเทศ
ครั้งที่ ๕/๒๕๕๗

วันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๗

ณ โรงแรมมิราเคิล แกรนด์ คอนเวนชั่น กรุงเทพมหานคร

ดร.กมล รอดคล้าย

เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กิจกรรมวันนี้เป็นกิจกรรมเชิงวิชาการ ให้ทุกคนนำไปใช้ในการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยจะพูดถึงทิศทางการพัฒนางานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และจากนั้นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ จะเสนอแนะเพิ่มเติม มีประเด็นสำคัญ ๓ เรื่องด้วยกัน คือ

๑. นโยบายกระทรวงศึกษาธิการ จะชี้ให้เห็นประเด็นหลักที่พวกเราต้องให้ความสำคัญเป็นพิเศษ
๒. นโยบายเร่งด่วนบางเรื่อง เช่น ประวัติศาสตร์ หน้าที่พลเมือง
๓. จุดเน้นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

๑. นโยบายกระทรวงศึกษาธิการ นโยบาย ๓ ด้าน (ทั่วไป) เราทราบกันดี จะเป็นกรอบใหญ่ ๕ เรื่องให้เราทำงาน และเป็นกรอบในการปฏิรูปการศึกษา ในส่วนของเรา คือ การพัฒนาหลักสูตร และมีนโยบายเฉพาะ เป็นเรื่องที่ต้องทำให้เสร็จใน ๑ ปี และเป็นรูปธรรม คือ

๑. การพัฒนาการศึกษาในเขตภาคใต้ เขตทุกพื้นที่เป็นหมายเลข ๑ ที่ต้องดูแลเรื่องนี้โดยตรง
๒. การศึกษาสู่อาเซียน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ เป็นผู้นำเรื่องนี้
๓. สนับสนุนการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน
๔. การพัฒนาครูและบุคลากร

๕. การพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ
๖. เพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติราชการ
๗. การดำเนินการตามแผนการปฏิรูป

๑๐ นโยบายเร่งด่วน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

๑. เร่งสำรวจและให้ความช่วยเหลือเยียวยา รวมทั้งฟื้นฟูโรงเรียน สถานศึกษา นักเรียน นักศึกษา ครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์อุทกภัย โดยเร็ว ฝากเขตพื้นที่การศึกษาตั้งศูนย์ดูแลเรื่องเหล่านี้ และลงไปจัดการทันที ถ้าต้องการความช่วยเหลือแจ้งส่วนกลาง

๒. เร่งแก้ไขปัญหามลพิษและความรุนแรงและเหตุทะเลาะวิวาทของนักศึกษาอาชีวศึกษา อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

๓. เร่งสร้างค่านิยมอาชีวศึกษา ปรับภาพลักษณ์ และกำหนดมาตรการ เพื่อดึงใจให้นักเรียน นักศึกษา พ่อแม่และผู้ปกครอง มีความยินดีและส่งเสริมให้บุตรหลานเข้ารับการศึกษานในสายอาชีพอาชีวศึกษาเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะวิชาชีพที่ขาดแคลนและเป็นความต้องการของตลาดแรงงาน

๔. วิเคราะห์ มีเวลาทำกิจกรรม เพื่อพัฒนาความรู้ ความสามารถ ทักษะ และประสบการณ์ รวมทั้งปลูกฝังในเรื่องค่านิยมหลัก มีคุณธรรม จริยธรรม สร้างวินัย จิตสำนึก ความรับผิดชอบต่อสังคม การยึดมั่นในสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และความภาคภูมิใจ ในการเป็นคนไทย

๕. เร่งพิจารณาทบทวนการอุดหนุนรายหัวแก่นักเรียนในระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐาน ทั้งของภาครัฐและเอกชน การช่วยเหลือค่าอุปกรณ์การเรียนของนักเรียนสายอาชีพ อาชีวศึกษา และการช่วยเหลือเด็กยากจน พิการ และด้อยโอกาส

๖. เร่งขยายบทบาทของภาคเอกชนในการมีส่วนร่วมในระบบการศึกษา โดยเฉพาะ การจัดทำข้อตกลงระหว่างผู้ประกอบการธุรกิจเอกชนในการให้การสนับสนุนและการรับนักเรียน นักศึกษา เข้าทำงานหลังสำเร็จการศึกษา และการสนับสนุนอื่น ๆ ให้เพิ่มมากขึ้น

๗. เร่งปรับระบบการบรรจุครูและการรับรองมาตรฐานวิชาชีพครูให้เอื้อต่อการเพิ่มโอกาสให้มีบุคลากรที่มีความรู้และประสบการณ์ที่เหมาะสมเข้ามาในระบบการศึกษาเพิ่มมากขึ้น เพื่อสนับสนุนการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนครูและบุคลากรอาชีวศึกษา และครูสาขาขาดแคลนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ คงมีประเด็นให้เราทราบอีกหลายเรื่อง เพราะสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดูแลบุคลากรเป็นส่วนใหญ่

๘. เร่งทบทวนมาตรการการจัดกิจกรรมรับน้องของนักเรียน นักศึกษา ในสถาบันการศึกษาต่าง ๆ และมาตรการติดตาม ควบคุมการลักลอบการจัดกิจกรรมรับน้อง ทั้งภายในและภายนอกสถาบันการศึกษา ให้เป็นไปในแนวทางที่สร้างสรรค์ ปลอดภัย ปราศจากการใช้ความรุนแรง การละเมิดและคุกคามทางเพศ รวมทั้งไม่ขัดต่อหลักศีลธรรมขนบประเพณี อันดีงาม และเป็นไปตามหลักสิทธิมนุษยชน โดยให้มีผลบังคับใช้ให้ทุกสถาบัน การศึกษายึดถือเป็นแนวทางปฏิบัติอย่างเคร่งครัด

๙. เร่งทบทวนมาตรการความปลอดภัยสำหรับสถาบันการศึกษาต่าง ๆ เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมทัศนศึกษานอกสถานศึกษา และมาตรการความปลอดภัยในการเดินทางและการขนส่งเป็นหมู่คณะของนักเรียน นักศึกษา ครูอาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา โดยให้มีผลบังคับใช้ให้ทุกสถาบันการศึกษายึดถือเป็นแนวทางปฏิบัติอย่างเคร่งครัด

๑๐. เร่งดำเนินการตามนโยบายเร่งด่วนของคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องกับด้านการศึกษาทั้งที่เป็นหน่วยรับผิดชอบหลักและหน่วยสนับสนุนให้เห็นผลในทางปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม และเป็นไปตามเป้าหมายและกรอบระยะเวลาที่กำหนด

๒. การดำเนินงานตามนโยบายและจุดเน้นที่ คสช. / ครม มอบ ขอยกมา ๕ เรื่อง ให้ทำอย่างต่อเนื่องโดยเฉพาะ ๓ เดือน แรกให้เป็นรูปธรรม และให้เกิดความสำเร็จอย่างต่อเนื่อง

๒.๑ การสอนประวัติศาสตร์และหน้าที่พลเมือง

ต้องปรับความคิดคน สร้างอุดมการณ์ใหม่ให้คนรุ่นใหม่ เริ่มกำหนดในหลักสูตร ปรับกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นกิจกรรม ในวิชาประวัติศาสตร์ มีการกำหนดจุดเน้นใหม่ ๕ จุดเน้น หน้าที่พลเมืองก็มีจุดเน้นใหม่ และจัดทำเป็นคู่มือการสอน การจัดกิจกรรมสำหรับเด็กมีการจัดอบรมศึกษานิเทศก์ และโรงเรียนต้นแบบการพัฒนา คู่มือและตำราดังกล่าวจะเสร็จพร้อมใช้ในปีการศึกษาหน้า จะพิมพ์หนังสือให้เขตพื้นที่มอบโรงเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และแจกจ่ายให้โรงเรียนเอกชน

๒.๒ ค่านิยม ๑๒ ประการ ให้ลงถึงเด็กและเยาวชน มีการทำโปสเตอร์ แต่งเพลง ทำเป็นบทอาขยาน ทำบทภาพยนตร์ เราต้องทำมากกว่าหน่วยงานอื่น คือทำเป็นหลักสูตรการเรียน การสอนแทรกในทุกรายวิชา โดยวิเคราะห์ค่านิยมออกมาเป็นแนวปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม จึงบรรจุ ในหลักสูตรที่จะให้เด็กทุกระดับปฏิบัติเพื่อให้ติดตัวตลอดไป

ค่านิยม ๑๒ ประการ

๑. มีความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
๒. ซื่อสัตย์ เสียสละ อดทน
๓. กตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูบาอาจารย์
๔. ใฝ่หาความรู้ หมั่นศึกษาเล่าเรียนทั้งทางตรง และทางอ้อม
๕. รักษาวัฒนธรรมประเพณีไทย
๖. มีศีลธรรม รักษาความสัตย์
๗. เข้าใจเรียนรู้การเป็นประชาธิปไตย
๘. มีระเบียบ วินัย เคารพกฎหมาย ผู้น้อยรู้จักการเคารพผู้ใหญ่
๙. มีสติรู้ตัว รู้คิด รู้ทำ
๑๐. รู้จักดำรงตนอยู่โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
๑๑. มีความเข้มแข็งทั้งร่างกาย และจิตใจ ไม่ยอมแพ้ต่ออำนาจฝ่ายต่ำ
๑๒. คำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมมากกว่าผลประโยชน์ของตนเอง

๒.๓ การสอนทางไกลผ่านดาวเทียม ใช้แนวคิดโรงเรียนวังไกลกังวล มีเป้าหมาย ยกระดับคุณภาพการศึกษา โดยสำรวจหลายพื้นที่ พบว่า สามารถใช้แก้ปัญหาโรงเรียนขนาดเล็ก ครูไม่ครบชั้น และผลการศึกษาตกต่ำ หลักการคือ ต้องทำให้ครบทุกชั้น ทุกกิจกรรม และทุกโรงเรียน จึงได้ติดตั้งในโรงเรียนขนาดเล็ก ทุกโรง ทุกพื้นที่ ขอให้ทุกเขตทดลองใช้ระบบ ถ้าพบปัญหาต้องแก้ไข ให้เรียบร้อยในเดือนตุลาคมนี้ อย่างโปร่งใส วันที่ ๑ พฤศจิกายนเป็นต้นไป จะให้ใช้อย่างเต็มรูปแบบ

เนื้อหาที่ใส่ จะนำมาจากวงไกลกังวล และโครงการของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ เป็นโครงการที่นายกรัฐมนตรีให้ครบถ้วนแก่เด็กทุกคน ถ้าเราทำเต็มร้อยจะยกผลสัมฤทธิ์ได้ เป้าหมายที่ ๒ คือ จะเฉลิมฉลองความสำเร็จ วันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๕๗

๔. การแก้ปัญหาภาคใต้ ๒ เรื่อง คือ ๑) ความปลอดภัย สวัสดิภาพ สวัสดิการของครู และนักเรียน ซึ่งเป็นความเสียหายถึงชีวิต ต้องหาวิธีลดปัญหาเหล่านี้ และ ๒) เรื่องคุณภาพการศึกษา และการศึกษาที่สร้างความสมานฉันท์ เด็กภาคใต้ต้องเรียนรู้ทุกเรื่อง เหมือนภาคอื่น แต่ต้องเรียนรู้การสร้างสมานฉันท์ ความเท่าเทียมกัน อย่างไรก็ตาม เด็กใน ๓ จังหวัดภาคใต้ มีความเป็น ASEAN มากกว่าภาคอื่น คือ พูดได้หลายภาษา เราควรใช้จุดเด่นเรื่องนี้เป็นประโยชน์

๕. การพัฒนาการศึกษาสู่อาเซียน เรื่อง ASEAN มีสำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ดูแลเรื่องนี้ทั้งระบบ แต่เพราะสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีคนจำนวนมาก จึงวางระบบว่าจะดูแลเรื่องนี้เป็น ๒ มิติ คือ

- มิติภาษา ปี ๒๕๕๘ เด็กทุกคนต้องพูดภาษาอังกฤษได้ ซึ่งเป็นภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ซึ่งจะกำหนดว่าเด็กแต่ละระดับต้องมีทักษะในระดับใด ครูต้องมีความรู้ระดับใด

- มิติความรู้เกี่ยวกับอาเซียนโดยตรง ที่ผ่านมามาทำงานไปเป็นที่น่าพอใจ แต่ยังเป็นแค่ความรู้พื้นฐาน ประเทศอื่นตั้งหน่วยงานอาเซียนขึ้นมาโดยเฉพาะ ประเทศไทยมีหน่วยงานหลายหน่วยแยกกัน ไม่มีหน่วยงานกลาง แต่เราต้องทำ การให้ความรู้ที่จะให้แก่เด็ก ใช้กรอบตามสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ให้ไว้ คือ ความรู้เกี่ยวกับ ๓ เสาหลักของ ASEAN ได้ลงลึกในรายละเอียด สมรรถนะของเด็กสู่อาเซียน ซึ่งก็คือสมรรถนะในศตวรรษที่ ๒๑ ต้องรู้สมรรถนะเด็กที่จะทำงานในอาเซียน จะเสนอให้สังคมรับรู้ว่ามีอะไรบ้างที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานทำไปแล้ว และจะบอกว่าอะไรบ้างที่เด็กต้องรู้ และวันข้างหน้าเด็กจะต้องเป็นอย่างไร จะทำให้สำเร็จภายใน ๑ ปี

๓. จุดเน้นการดำเนินงานสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านผู้เรียน ด้านครู ด้านบริหารจัดการ

วันนี้ต้องตีโจทย์ให้แตกว่า สังคมต้องการอะไร สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เน้นไปที่ผลผลิตโดยตรง ถ้าทำไม่สำเร็จเราต้องรับผิดชอบ ต้องมี KPI ที่ชัดเจน ความก้าวหน้าและงบประมาณ จะขึ้นอยู่กับความสำเร็จตาม KPI

จุดเน้นผู้เรียน ๓ เรื่อง เป็นคนเก่ง เป็นคนดี และเด็กมีความต้องการพิเศษ

จุดเน้นผู้เรียน

๑. **ความเก่ง** มีสมรรถนะสู่มาตรฐานสากล ตัวอย่างเช่น เด็กต้องอ่านออกเขียนได้ เด็กต้องได้คะแนน O-NET มากกว่าเดิม ๓% จะมอบซองให้ทุกเขต ให้ทราบว่าเขตใดอยู่ในอันดับใด ให้ทุกเขตดู หากอยู่ในระดับดีและดีมาก ต้องรักษาระดับไว้ให้ได้ ถ้าเขตใดอยู่ในระดับต้องปรับปรุง และพอใช้ ต้องทำให้ดีขึ้น โดยเขตที่อยู่ระดับดีและดีมากต้องช่วย ซึ่งในซองจะบอกไว้อย่างละเอียดว่า เด็กมีจุดอ่อนที่วิชาใด นอกจากนั้นเด็กต้องสื่อสารภาษาอังกฤษได้ตามมาตรฐาน ฯลฯ

๒. **เด็กดี** มีคุณธรรมจริยธรรม จะเอาคุณลักษณะ ๑๒ ประการมากำหนด

๓. **เด็กมีความต้องการพิเศษ** ต้องได้รับการส่งเสริมและพัฒนาเต็มศักยภาพ ซึ่งมีกลุ่มเด็กพิการ และเด็กมีความสามารถเฉพาะทาง ซึ่งต้องมีโรงเรียนที่บ่มเพาะความสามารถต่าง ๆ เพิ่มขึ้นด้วย

จุดเน้นด้านครู

- ต้องได้รับการพัฒนาอย่างน้อย ๒ ครั้ง
- ผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มพิเศษ ต้องได้รับการดูแลเป็นพิเศษ เช่น ในฝัน โรงเรียนดีประจำตำบล โรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนแข่งขันสูง ฯลฯ
- ครูและบุคลากรต้องได้รับการเชิดชูเกียรติ มีผลงานเชิงประจักษ์
- องค์กรบุคคลทั้งในส่วนกลาง ยอมรับว่าล้มเหลว เพราะเมื่อกระจายอำนาจแล้ว มีการใช้อำนาจอย่างไม่เป็นธรรม

การบริหารจัดการ

- สถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ต้องรับผิดชอบต่อผลสัมฤทธิ์ ต้องผ่านเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดของ สมศ. กพร. มีกระบวนการร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา โดยเฉพาะในการปฏิรูปการศึกษา ซึ่งต้องมีการพูดคุยกับชุมชนมากขึ้น
- เขตพื้นที่การศึกษา ต้องมีคุณภาพตามมาตรฐานสากล โรงเรียนของเขตได้รับรางวัลอะไร มีระบบประกันคุณภาพอย่างไร

สุดท้าย ผมพยายามทำตามที่เคยบอกไว้ว่า Get the vision right เพราะสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นองค์กรใหญ่มาก การมีวิสัยทัศน์ตรงกันเป็นความจำเป็นที่จะให้เราก้าวไปสู่ความสำเร็จได้ด้วยกัน

